

POMEN PLESNEGA IZOBRAŽEVANJA NA PREDŠOLSKI STOPNJI IN NJEGOVA UMEŠČENOST V SLOVENSKI NACIONALNI KURIKULUM ZA VRTCE

THE IMPORTANCE OF DANCE EDUCATION AT THE PRE-SCHOOL LEVEL AND ITS POSITION IN THE SLOVENIAN NATIONAL CURRICULUM FOR KINDERGARTENS

Avtor: Helena Valerija Krieger; Akademija za ples, *Alma Mater Europaea*

1 UVOD

Potreba po gibanju je človekova primarna potreba, ki lahko postane svobodna simbolična oblika, umetniški element, plesna kretnja, kadar posreduje ideje emocij, značilnosti vedenja, izraža različne fizične in mentalne napetosti (Kroflič, 1999, str. 29). Otrok, ki skozi gibanje in ples obvladuje svoje telo, občuti veselje, ugodje, varnost in si s tem pridobi občutek samozaupanja in samozavesti. V vzgoji in izobraževanju pomeni ples sredstvo socializacije, telesne vzgoje, načina reševanja problemov in načina ustvarjanja (Lowden, 1995, str. 3). Ustrezen plesni razvoj otrok je možen le ob primernih vzgojno izobraževalnih metodah, s katerimi je potrebno uravnoteženo razvijati in spodbujati otrokovo tehnično obvladovanje telesa in njegovo umetniško ustvarjalnost. Predpostavljamo, da širše védenje o umeščenosti plesa znotraj umetnosti ter ustrezna uporaba metod in pristopov pri poučevanju plesa, zahtevajo specifična znanja vzgojiteljev.

Številni avtorji umeščajo ples v vzgojno-izobraževalni sistem in hkrati ponujajo pedagogom smernice za uspešno poučevanje. David Best (1992) opredeljuje umetnost kot področje izobraževanja, ki vpliva na našo splošno izobrazbo ter priporoča tudi princip poučevanja tega predmeta. V nadaljevanju bomo predstavili integrirani model Jacqueline Smith-Autard (2002) kot optimalen model pristopa k poučevanju plesa. Graham McFee (2004), ki eksplicitno zavrača subjektivizem v plesnem izobraževanju, poudarja, da relativnost, kot posledica subjektivističnega pristopa k poučevanju, ne more biti osnova za metodo poučevanja.

2 RAZLIČNI PRISTOPI IN MODELI K POUČEVANJU UMETNOSTI IN PLESA

Umetnost otroku omogoča udejanjanje ustvarjalnih potencialov, ki se kažejo že v otrokovem igrivem raziskovanju in spoznavanju sveta, ki je zanj neizčrpen vir inspiracije, motivacije in vsebin vseh področij dejavnosti. Skozi umetniško ustvarjalnost odkriva jezikovne strukture, artikulira vsebine, komunicira tudi na neverbalni ravni, razvija estetsko doživljanje in občutek za umetniški red, ki ga oblikujeta socialno in kulturno okolje. Umetnost ga uči etične presoje o osebi, dogodku ali pa eksperimentira z umetniškim jezikom. Pri tem postopno izkuša kompleksna področja realnega sveta skozi majhne obvladljive delčke in spozna sebe kot samostojnega oblikovalca simbolov in ustvarjalca, svoja dela pa kot pomembne in trajnejše produkte. Z njimi prispeva k oblikovanju okolja, zaradi česar doživlja svojo vlogo v skupnosti kot smiselno in gradi samozavest (Glušič v Vrbovšek idr., 2006, str. 188 - 189). Kljub navedenim pozitivnim vidikom ukvarjanja z umetnostjo v otroštvu, v današnji družbi obstajajo nesoglasja v zvezi s pomembnostjo védenja o umetnosti in njeno umeščenostjo v vzgojno izobraževalni sistem. Tezo, da se je možno učiti iz umetnosti, potrjuje tudi dejstvo, da so oblasti oziroma vladajoči razredi skozi celotno zgodovino človeštva v veliki meri nadzorovali ali celo preganjali umetnike, ki so bili velikokrat ogledalo družbe (Sečak, 2018). Pomembno pa je, na kakšen način poučevati umetnost in kako ter v kolikšni meri jo uokviriti, da bo ustrezala kriterijem umestitve v vzgojno-izobraževalni sistem. Best (1992, str. 1) opredeljuje dve smernici, ki kažeta pomembnost poučevanja umetnosti in sicer v prvi vrsti trdi, da kar se naučimo v umetnosti, je zelo pomembno za našo splošno izobrazbo in dojemanje družbe, posebej pa poudarja, da je umetniška izkušnja kognitivna in racionalna in vključuje razumevanje, kot vsak drugi predmet v kurikulumu. To izključuje trditve, da je umetnost popolnoma subjektivna, misteriozna in podvržena intuitivnim procesom. Umetnost v vzgoji in izobraževanju vključuje fundamentalna filozofska vprašanja. Argumenti "ZA" izhajajo iz skrbnega prespraševanja o značilnostih umetnosti same. Best sklene razmišljanje, da mora biti umetniško vrednotenje racionalno in objektivno, drugače ga ni možno umestiti v vzgojno izobraževalni sistem. Če je vrednotenje subjektivno in individualno, je na takšni osnovi nemogoče določati in opredeljevati vidike vzgoje in izobraževanja. Tej trditvi se pridružujejo tudi drugi teoretiki. McFee (2004, str. 3-5) izrecno zavrača subjektivizem v plesni vzgoji in izobraževanju. Kot primer navaja, če je umetniško delo temelji zgolj na estetskem vrednotenju,

je pri tem prisotna velika mera relativnosti. V tem primeru govorimo o subjektivnem ocenjevanju, ki pa ne more biti osnova oziroma metoda ali pristop k poučevanju plesa. Relativizem neizogibno vodi v konflikt, kjer imata obe vpleteni strani prav. Poudarja, da mora biti učenje v umetnosti vodeno in usmerjeno skozi določeno strukturirano participacijo, vrednotenjem snovi ter treningom in tehniko.

Tudi Kurikulum za vrtce (1999, str. 31 - 32), z vlogo odraslih v procesu umetniške vzgoje, opredeljuje možnost oblikovanja otrokovega estetskega in umetniškega okolja, ki sooblikuje otrokov razvoj estetskega vrednotenja in osebnega okusa. Intenzivna in smiselno, jasno strukturirana doživetja, otroku omogočijo, da jih oblikuje v razumljivo sporočilo. Otrok naj spozna značilnosti in možnosti sredstev tako, da je v stiku s kakovostnimi umetniškimi deli in konkretnimi vsebinami in sredstvi, ki mu omogočijo primerne izkušnje.

Smith-Autardova v knjigi *The Art of Dance in Education* (2002) na osnovi dvajsetletnih raziskovanj s področja izobraževanja v plesu, ponuja integrirani model, ki združuje prakso dveh različnih modelov. Pri edukativnem modelu je poudarek na procesu in ne na produktu. Izpostavlja se razvijanje kreativnosti pri otroku, njegova domišljija in individualnost, razvijanje posameznika kot osebnosti. Pozornost je usmerjena v subjektivne izkušnje, ustvarjanje plesa samega in doživljanje slednjega, bolj, kot ustvarjanje končnega produkta. Cilj je doživljanje zadovoljstva med plesanjem, sproščanje čustev, veselje. Ta opredelitev ustreza Labanovemu pristopu k poučevanju plesa, ki je razumel učenje kot izkušnjo, do katere se posameznik dokoplje skozi aktivno plesanje ter s tem razvija kreativnost, ekspresivnost in socialne veščine. Problem tovrstnega pristopa je subjektivno vrednotenje in ocenjevanje, kar pomeni, da ga ne moremo vključiti v sklop izobraževanja. Kot nasprotje edukativnemu modelu postavlja profesionalni model poučevanja, kjer je poudarek na produktu in ne na procesu. V nasprotju z edukativnim modelom, kjer imajo otroci preveč svobode in premalo napotkov, obstaja še profesionalni model, ki poudarja tehniko. Učitelj se poslužuje direktnega (ekspertnega) načina poučevanja, kar je otrokom precej dolgočasno, saj vključuje zelo fokusiran način plesne izobrazbe. Avtorica ponuja integrirani model, ki vključuje oba stila poučevanja: edukativnega in profesionalnega in temelji na procesu nastajanja umetniškega dela skozi ustvarjanje, izvedbo in informiranje/analizo ter produktom, kot so plesna kompozicija, predstava in apreciacija nastalega dela. Slednja ima v plesu kompleksnejši pomen, saj je povezana s procesom informiranja, analize, interpretacije in evalvacije. Proces ustvarjanja in izvedbe oblikujejo koncept objektivnega plesnega izobraževanja, kar omogoča otroku, da razvija svoje veščine, pridobiva znanje in razumevanje plesa ter se fizično usposablja skozi plesanje (predstavo, ples).

Koreografske veščine si otrok pridobiva z lastnim koreografiranjem, plesanjem v predstavah drugih koreografov oziroma spoznavanjem in učenjem koreografij drugih. Veščine apreciacije se otrok uči z informiranjem in analizo plesov, interpretacijo in evalvacijo. Veščine, znanje in razumevanje se pri otroku ne morejo razvijati ločeno. Potrebno jih je uravnovesiti in hkrati razvijati v procesu izobraževanja (Smith-Autard, 2002).

Betty Redfern je v svojih znanstvenih prispevkih večkrat izjavila: "Vsak otrok zna plesati" (Redfern v McFee, 2004, str. 162) in s tem definirala, da je otroško gibanje ples, kar McFee ostro zavrača in primerja tovrstni pristop k plesu z glasbo, kar podkrepi s primerom, da otroško ustvarjanje zvoka še ni glasba. Redfern zaključuje, da je plesati več kot samo izvajati določene gibe.

Best (v McFee, 2004, str. 164) se prav tako ukvarja s vprašanjem ali učiti plesno tehniko ali pa vzpodbujati ekspresijo. Navaja, da je pri ekspresiji nujno izhajati iz določenega predhodnega znanja tehnike ter se izražati na način, ki je razumljen za gledalca. Best primerja plesanje s pisanjem poezije, ki zahteva znanje o strukturi in načinu pisanja pesmi. Meni, da je možno vsak otrokov izdelek ovrednotiti, oceniti in da je objektivno primerljiv. Če izkušnje iz poezije prenesemo v ples, ugotovimo, da morajo otroci usvojiti določene elemente plesa, ki jih bodo v ustvarjalnem procesu vključiti v strukture, iz katerih izhaja njihova umetniška kompozicija, ki tudi dopušča možnost vrednotenja umetniškega dela.

Utemeljitev, zakaj naj bi bil ples umeščen v kurikulum Peter Brinson (1991, str. 161), zagovarja dejstvo, da je gib osnovna oblika človeške ekspresije ter da je telo kot inštrument ekspresije edinstveno po svoji zmožnostih. Komunikacija v plesu je neverbalna in omogoča otrokom, da sodelujejo pri učenju na drug način, zato v uravnoveženem kurikulumu to področje človeškega delovanja ne sme biti prezrto.

Če povzamemo, je umetnost in znotraj nje ples, kot predmet v vzgojno izobraževalnem sistemu, način vzgajanja, učenja in poučevanja, ki pri otroku na ustvarjalen način motivira in vzpodbudi možnost usvajanja znanja, reševanja in razumevanja problemov, sposobnosti dojetja sebe in okolice ter vpliva na posameznikovo samozavest. Ustvarjalnost v procesu učenja ne sme biti podvržena stihiji, temveč umetniškemu vrednotenju, ki temelji na racionalnosti in objektivnosti. Pedagoško delo zajema tako proces nastajanja umetniškega dela, kot produkt, tako tehniko kot interpretacijo.

Mnenja smo, da je potrebno otrokom nuditi varno in prijetno okolje, v katerem bodo nemoteno ustvarjali, in jih pri usmerjati in vzpodbujati ter naučiti veščin, sposobnosti razumevanja in vrednotenja lastnih in tujih umetniških del.

3 PLESNA DEJAVNOST V NACIONALNEM KURIKULUMU ZA VRTCE

Plesna dejavnost ali bolje rečeno plesna vzgoja je sestavni del vzgoje in izobraževanja in zajema kompleksnost otrokovega psihofizičnega razvoja, je integrirana z drugimi področji dejavnosti.

Utemeljiteljica metodike plesne vzgoje v Sloveniji je Marta Pavlin Brina (v Kopač, 2018), ki je pripravila tudi prvo metodično literaturo. Osrednja osebnost na področju plesne vzgoje, ki je nasledila Marto Pavlin, je Breda Kroflič. Slednja je skozi svoja raziskovalna dela širši strokovni javnosti predstavila pomen ustvarjalnega giba, ne samo pri vzgoji in izobraževanju predšolskih in šoloobveznih otrok, ampak tudi kot stil življenja odraslih. Zahvaljujoč peščici zagnanih slovenskih plesalk sodobnega in izraznega plesa, med katere zagotovo sodita omenjeni pedagoginji, je plesna vzgoja v Sloveniji postala samostojno predmetno področje v izobraževanju vzgojiteljev predšolskih otrok, učiteljev (profesorjev) razrednega pouka, specialnih pedagogov (defektologov) in socialnih pedagogov ter profesorjev športne vzgoje.

Na predšolski stopnji so naloge plesnih dejavnosti veliko obsežnejše, kot je videti na prvi pogled. Gibanje v plesni vzgoji je osnovna aktivnost, vendar ni sama sebi namen. V plesu je torej človekovo izrazno sredstvo gib. Z njim otrok izraža svoje počutje, doživetje, čustvovanje, misli, odnos do sveta. Vzgoja z izraznim gibanjem ali s plesom je vzgoja ustvarjalnosti, kot osebnostne lastnosti, ki vstopa na vsa področja življenja in delovanja posameznika v družbi. Trditev je v skladu z mišljenjem Tomkinsove (Tomkins v Sečak, 2017), ki ugotavlja, da otroci skozi ples razvijajo osnovne gibalne spretnosti, ravnotežje, gibčnost in koordinacijo, verbalno in neverbalno komunikacijo idej in čustev, naučijo se timskega dela in reševanja problemov ter razvijajo sposobnost opazovanja in vrednotenja.

Ples torej vpliva na posameznikovo umetniško in estetsko edukacijo, vpliva na fizični in osebnostni razvoj otrok ter omogoča razvoj in krepitev socialnih vrtilin. Širše gledano, nudi ples

otrokom fizično, intelektualno in emocionalno edukacijo, ki je ključnega pomena za celostni razvoj zdrave osebnosti.

Ni odveč zastaviti vprašanje, ali je lahko ples obravnavan kot fizična aktivnost? McFee (2004, str. 2) ugotavlja, da je, žal v večini programov, ples le del fizične aktivnosti in poudarja, da je potrebno jasno artikulirati koncept plesne vzgoje in izobraževanja, ki bo opredeljeval specifične izobraževalne cilje. Ti bodo nakazovali razlike med plesnim in fizičnim izobraževanjem ter pomembnost plesnega izobraževanja za otrokov razvoj.

Program plesne vzgoje in izobraževanja mora vključevati nedvoumno definirane vsebine in cilje plesnih dejavnosti definirati relacije z drugimi zvrstmi fizične izobrazbe. McFee (2004, str. 11) predlaga, da bi morala biti plesna vzgoja del umetniške vzgoje in izobraževanja in ne kot del fizične aktivnosti. Svojo trditev utemljuje s poudarjanjem edinstvenosti umetniškega interesa in razumevanja ter uvaja idejo, da je glavni vzgojni prispevek plesa kot forme, zakoreninjen v njegovi naravi. Plesni kurikulum naj vključuje model procesa raziskovanja, razumevanja, teorije in prakse. Model naj v osnovi opredeljuje odnos med razumevanjem plesa in plesom samim, upoštevajoč učenje plesa v izobraževalnem kontekstu.

Kurikulum za vrtce v Sloveniji vključuje temeljne dejavnosti, ki so razvrščene na naslednja področja dejavnosti (Bahovec idr., 1999, str. 10): gibanje, jezik, umetnost, družba, narava in matematika. Temelji na prepoznavanju skupnih zakonitosti otrokovega razvoja, upoštevajoč načela predšolske vzgoje. Plesna dejavnost je umeščena znotraj področja umetnost, ki jo poleg plesa opredeljujejo še tri umetniških zvrsti: likovna dejavnost, glasbena in dramska dejavnost. Kurikulum skozi estetsko in umetniško edukacijo omogoča razvoj posameznikove veščine čutnega zaznavanja, zagotavlja usvajanje določenih form znanja in razumevanja, daje dostop k ekspresiji, pomenu in razumevanju ter omogoča posamezniku sposobnost vrednotenja. Te parametre poudarja Brinson (1991, str. 161) tudi kot temeljne značilnosti plesa, ki lahko prispevajo k splošni izobrazbi.

4 IZBRANI CILJI IZ NACIONALNEGA KURIKULUMA ZA VRTCE, KI SE URESNIČUJEJO PREKO PLESNE VZGOJE

Na področju predšolske vzgoje Breda Kroflič že od leta 1992 raziskuje učinke ustvarjalnega gibanja in plesa kot celostne metode poučevanja. Tudi Vesna Geršak je raziskovala uporabo

metode ustvarjalnega giba v šolah, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani pa že zadnji dve desetletji potekajo organizirane delavnice celostne metode poučevanja za vzgojitelje v vrtcih in učitelje v šolah (Borota idr., 2006, str. 63-65). Avtorji navajajo, da rezultati raziskav potrjujejo ustreznost in pozitiven učinek gibanja na učenje otrok, saj gibanje in ples spodbujata stik s konkretnimi pojavi, kar omogoča kasnejšo abstrakcijo. Zaradi potrebe po gibanju se otroci učijo o okolju in zaradi potrebe po učenju se gibljejo v okolju. Z gibanjem pridobijo izkušnje, ki predstavljajo temelj njihovega znanja.

Kroflič in Gobec (1995, str. 31) poudarjata pomembnost razvojnega učenja, pod katerim razumemo medsebojno učinkovanje zorenja in pridobivanja izkušenj, kar omogoča prav učenje z gibanjem, kjer se povezujejo miselne aktivnosti s celim telesom. S Kamenovim (Kamenov v Kroflič in Gobec, 1995, str. 31) se strinjata, da je verbalno-analitična inteligentnost le majhen del spektra inteligentnosti. Obstaja tudi vizualno-estetsko-plastična inteligenca, ki se kaže v praktičnih dejavnostih in jo v izobraževalnem sistemu pogosto zapostavljamo.

Če izhajamo iz dejstva, da se predšolski otrok z veseljem giblje in pleše in skozi ustrezno vodeno gibalno – plesno aktivnost v sebi prebuja estetsko tenkočutnost, izražanje čustev, umetniško ustvarjalnost ter možnost izražanja lastnega notranjega sveta, je vloga vzgojitelja v procesu vzgoje in učenja izjemno pomembna. Ugodno počutje, zadovoljstvo ob gibalno plesnem ustvarjanju in samopotrjevanje skozi celovito psiho-fizično dejavnost v socialni interakciji učitelja in otroka, se kaže kot večdimenzionalni in integrativni pozitiven učinek pri obeh (Sachs, 1997, str. 17). Učiteljeva motiviranost in ustrezna strokovna usposobljenost v smislu oblikovanja ustvarjalnih stališč z izhodiščnim metodičnim znanjem, omogočata uporabo možnosti medsebojnega učinkovanja gibanja in umske vzgoje in izobraževanja v procesu učenja (Kroflič, 1999, str. 200). Učitelj mora tradicionalni pristop k poučevanju posameznega področja dejavnosti zamenjati z ustvarjalnim pristopom poučevanja, v katerega se aktivno vključuje tudi sam.

Judith Lynn Hanna (2001) je v lastni raziskovalni praksi zanimalo ali plesna izobrazba izboljša rezultate pri drugih splošno izobraževalnih predmetih. Rezultati njenih raziskav so pokazali, da plesna izobrazba vpliva na delovne navade, posameznikova stališča, kreativno tveganje, sposobnost zaznavanja določene forme in strukture, uspešno iskanje sopomenk določenega pojma in je iztočnica za druge oblike učenja.

Tudi Mary Lowden (1995, str. 37) se je v svojih raziskavah lotila analize plesa kot predmeta vzgojno izobraževalnega programa in ugotovila, da se otroci skozi ples veliko naučijo o plesu

v smislu plesne tehnike, in da jim ples ponuja možnosti razvoja tudi na drugih področjih dejavnosti:

- Jezik: zmožnosti oblikovati zamisli in doživetja ter komunicirati z njimi – skozi ples.
- Naravoslovje: o zavedanju okolja, razvijanju odgovornosti za okolje, o raziskovanju, interpretiranju in beleženju – uporabljajoč ples.
- Matematika: O menjavi, spreminjanju oblike in zmožnosti razumevanja narave spreminjanja in strukture – uporabljajoč ples.
- Glasba: o ritmu in frazi – s plesom.
- Likovna vzgoja: o linijah in oblikah – plesa.
- Gibalna in športna vzgoja: telo kot sredstvo izražanja – kot ples.
- Socialna interakcija: v plesu.

Pri iskanju načinov, kako vključevati ples in ustvarjalni gib na posamezna področja dejavnosti sta po mnenju Borote in sodelavcev (Borota idr., 2006, str. 80) potrebna poleg znanja tudi iznajdljivost in ustvarjalnost. Prvi korak na tej poti je zagotovo iskanje možnosti in poti integracije posameznih učnih področij s plesom. Zanimalo nas je, kako uspešno se lahko uresničujejo cilji plesne dejavnosti znotraj umetnosti in drugih temeljnih dejavnosti posameznega učnega področja v slovenskem nacionalnem Kurikulumu za vrtce (1999, str. 16 - 54). V nadaljevanju jih bomo opredelili glede na posamezno področje dejavnosti.

Nekateri cilji iz področja Gibanje:

- Razvijanje koordinacije oziroma skladnost gibanja (koordinacija gibanja celega telesa, rok in nog), ravnotežje
- Povezovanje gibanja z elementi časa, ritma in prostora
- Razvijanje prstne spretnosti fine motorike
- Razvijanje moči, natančnosti, hitrosti in gibljivosti, vztrajnosti
- Sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki, valjanje, plezanje, plazenje itn.)
- Usvajanje osnovnih gibalnih konceptov: zavedanje prostora (kje se telo giblje), načina (kako se telo giblje), spoznavanje različnih položajev in odnosov med deli lastnega telesa, med predmeti in ljudmi, med ljudmi

- Spoznavanje in izvajanje različnih elementarnih gibalnih iger
- Iskanje lastne poti pri reševanju gibalnih problemov
- Usvajanje osnovnih prvin ljudskih rajalnih in drugih plesnih iger
- Uvajanje otrok v igre, kjer je treba upoštevati pravila
- Spoznavanje pomena sodelovanja v igralni skupini, medsebojne pomoči in "športnega obnašanja"

Nekateri cilji s področja Jezik:

- Otrok se izraža s kretnjami in gibi telesa
- Otrok razvija zmožnost, odzivati se na neverbalno izražanje želja in predlogov drugih
- Ob poslušanju in pripovedovanju pravljic ter drugih literarnih del razvija zmožnost domišljajske rabe jezika; spoznava moralno-etične dimenzije; z osebo iz knjige se identificira ter doživlja knjižno dogajanje.
- Otrok prepozna, uživa in se zabava v nesmiselnih zgodbah, rimah, različnih glasovnih in besednih igrah, šalah ter pri tem doživlja zvočnost in ritem.

Nekateri cilji s področja Družba:

- Otrok dobiva konkretne izkušnje o demokratičnih načelih, na katerih temelji sodobna družba.
- Otrok pridobiva konkretne izkušnje za sprejemanje drugačnosti (glede na spol, nacionalno in kulturno poreklo, veroizpoved, telesno in duševno konstitucijo itn).
- Otrok ima možnost za rahljanje stereotipov, povezanih z razliko med spoloma.
- Otrok se postopoma seznanja s širšo družbo in kulturo.

Nekateri cilji s področja Narava:

- Otrok spoznava sebe, svoje telo, njegove dele in njihovo funkcijo ter spoznava in dojema telesne podobnosti in razlike med ljudmi ter enakovrednost vseh.
- Otrok spoznava, da imajo živa bitja, predmeti in snovi v domišljajskem svetu tudi lastnosti, ki jih v naravi nimajo.

- Otrok spoznava različno prehrano in pridobiva navade zdravega in raznolikega prehranjevanja.
- Otrok spoznava, kako se lahko varuje pred poškodbami, boleznimi in škodljivimi snovmi.
- Otrok pridobiva navade o negi telesa.
- Otrok spoznava, da ima urejanje prostora in redoljubnost določen namen.
- Otrok odkriva različna gibanja glede na trajanje in hitrost.
- Otrok razvija predstavo o tem, kdaj se kaj zgodilo in o zaporedju dogodkov.
- Otrok doživlja čas kot trajanje neke dejavnosti in spoznava merjenje časa.
- Otrok spoznava delovni proces in razvija primeren odnos do dela in organizacijske sposobnosti.

Nekateri cilji s področja Matematika:

- Otrok spoznava odnos med vzrokom in posledico.
- Otrok spoznava simetrijo, geometrijska telesa in like.
- Otrok spoznava prostor, njegove meje, zunanost, notranost.
- Otrok rabi izraze za opisovanje položaja predmetov (na, v, pred, pod, za, spredaj, zadaj, zgoraj, levo, desno ipd.) in se nauči orientacije v prostoru.

Nekateri cilji drugih zvrsti umetnosti s področja Umetnost:

- Spodbujanje radovednosti in veselja do umetniških dejavnosti, umetnosti in različnosti.
- Spodbujanje doživljanja, izražanja in veselja do lepote.
- Doživljanje umetnosti kot del družbenega in kulturnega življenja.
- Doživljanje in spoznavanje umetniških del.
- Razvijanje umetniške predstavljalnosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem.
- Negovanje in razvijanje individualnih ustvarjalnih potencialov v fazah doživljanja, zamišljanja, izražanja, komuniciranja in uveljavljanja na področju umetniških dejavnosti.

- Odkrivanje in negovanje specifičnih umetniških sposobnosti in nadarjenosti.
- Razvijanje prostorskih, časovnih, vizualnih, slušnih in telesnih predstav o umetnosti, komunikaciji, sebi in drugih.
- Negovanje, spodbujanje in razvijanje čutnega doživljanja z usmerjanjem povečane pozornosti v občutenju telesa, tipanje, opazovanje in poslušanje sebe ter izbranih virov iz okolja.
- Negovanje in spodbujanje bogatega ter razgibanega odzivanja na notranji in zunanji svet.
- Razvijanje sposobnosti umetniškega izražanja čutnega, čustvenega, miselnega, estetskega in vrednostnega doživljanja.
- Doživljanje in razvijanje komunikacije z in o likovnih, glasbenih, plesnih, dramskih, filmskih, televizijskih delih.
- Doživljanje in spoznavanje umetniških jezikov in njihovih izraznih lastnosti.
- Razvijanje sposobnosti izražanja istih doživetij v različnih umetniških jezikih, plesnem, dramskem, likovnem, glasbenem, filmskem idr.
- Uporaba in razvijanje spretnosti; spoznavanje, raziskovanje, eksperimentiranje z umetniškimi sredstvi (telesom, glasom, materiali, predmeti, instrumenti, tehnikami in tehnologijami) in njihovimi izraznimi lastnostmi.
- Spodbujanje splošne ustvarjalnosti pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev in prostora.

Na osnovi naše presoje lahko nesporno potrdimo, da prepletenost učnih vsebin in ciljev skozi vsa področja dejavnosti vrtcu omogoča, da se ples kot učna metoda lahko integrira v proces poučevanja. Opredeljeni cilji posameznih področij dejavnosti, ki jih lahko uresničujemo skozi ples, omogočajo učitelju osnovo za načrtovanje učnih tem in izbiro ustreznih metodičnih postopkov poučevanja posameznega področja dejavnosti v vrtcu. Učiteljevo zavedanje o tem, v kolikšni meri je lahko ples vključen v učni proces pri poučevanju različnih področij dejavnosti v vrtcu in tudi njegova strokovna usposobljenost, pomenita temelje za ustrezni pristop k učenju, pri čemer ni prezrto dejstvo, da je gib osnovna oblika človekovega izražanja. Zaključimo lahko, da univerzalnost izobraževanja in vzgajanja opravičuje umeščenost plesa znotraj področja

dejavnosti umetnost v nacionalnem Kurikulumu za vrtce ter njegovo integracijo z drugimi področji učenja v okviru celostnega pristopa k učenju in poučevanju.

5 ZAKLJUČEK

Dejstvo, da ima neposredna zunanja spodbuda pri otrokovem dojetanju umetnosti in razvijanju plesnosti v predšolskem obdobju večjo vlogo kot predhodne otrokove izkušnje, je izjemnega pomena. Posameznikov umetniški in plesni razvoj je možen le ob primernih vzgojno izobraževalnih postopkih in metodah, s katerimi uravnoteženo razvijamo in spodbujamo otrokovo tehnično obvladovanje telesa in njegovo umetniško ustvarjalnost.

Prav tako učne vsebine temeljnih dejavnosti, za katere smo v prispevku skozi analizo ciljev ugotovili, da se v veliki meri prepletajo, se lahko v vrtcih izvedbeno načrtujejo na ustvarjalen način, skozi umetnost in ples, ki sta otroku bližje kot suhoparno usvajanje snovi z ustaljenimi, tradicionalnimi učnimi metodami. Številne raziskave, ki so bile predstavljene, jasno kažejo na pozitivne učinke vzgoje in učenja s plesom na področju učinkovitega usvajanja znanja, spodbujajočega učnega okolja ter aktivnega in sodelovalnega odnosa med učiteljem in otrokom.

Kljub omenjenim pozitivnim učinkom plesnih dejavnosti na otroke, velja opozoriti na pomen strokovne usposobljenosti vzgojiteljev ter njihov odnos do plesa. Velikokrat se plesna dejavnost v vrtcih izvaja v omejenem obsegu zaradi neučinkovitega načrtovanja ali pomanjkljivega znanja. Stalno strokovno spopolnjevanje, ki je namenjeno zaposlenim v vzgoji in izobraževanju, omogoča vzgojiteljem pridobivanje novih znanj s področja različnih sodobnih pristopov in modelov k poučevanju umetnosti in plesa ter možnosti vključevanja plesa v druga področja dejavnosti v vrtcih. Aktivno sodelovanje vzgojiteljev na seminarjih, izmenjave idej in izkušenj ter znanj v praksi, lahko pojasni marsikatero neznanko in spodbudi vzgojitelje k bolj suvereni in učinkovitejši uporabi tovrstnih znanj v praksi. Kontinuiran proces stalnega strokovnega spopolnjevanja vsekakor lahko vpliva na kvaliteto načrtovanja, izvajanja in vrednotenja plesnih dejavnosti in s tem tudi na ustrezno umeščenost plesa v učni proces tako na predšolski kot na osnovnošolski stopnji izobraževanja.

6 LITERATURA

1. Bahovec, E., Bregar, K.G., Čas, M., Domicelj, M., Saje, N. in Japelj, B. (1999). *Kurikulum za vrtce : predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
2. Borota, B., Geršak, V., Korošec, H. in Majaron, E. (2006). *Otrok v svetu glasbe in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta.
3. Best, D. (1992). *The Rationality of Feeling*. New York: Routledge.
4. Brinson, P. (1991). *Dance as Education: Towards a national dance culture*. London: Falmer Press.
5. Hanna, J. L. (2001). Does Dance Education Help Academic Achievement? The Experts Weigh In. *Dance Magazine* 75 (1).
6. Kopač, A. (2018). *Zgodovina* [Zapiski iz predavanja]. Maribor: Akademija za ples *Alma Mater Europaea*.
7. Kroflič, B. in Gobec, D. (1995). *Igra, gib, ustvarjanje, učenje*. Novo Mesto: Pedagoška obzorja.
8. Kroflič, B. (1999). *Ustvarjalni gib - tretja razsežnost pouka*. Ljubljana: Znanstveno publicistično središče.
9. Lowden, M. (1995). *Dancing to Learn*. London: The Falmer Press.
10. McFee, G. (2004). *The Concept of Dance Education*. London, New York: Routledge.
11. Sachs, C. (1997). *Svetovna zgodovina plesa*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
12. Sečak, S. (2017). *Propedeutika* [Zapiski iz predavanja]. Maribor: Akademija za ples *Alma Mater Europaea*.
13. Sečak, S. (2018). *Ples, umetnost in estetika* [Zapiski iz predavanja]. Maribor: Akademija za ples *Alma Mater Europaea*.
14. Smith-Autard, J. M. (2002). *The Art of Dance in Education*. London: A&C Black.
15. Vrbovšek, B., Čas, M., Ketiš, Z. in Smerdelj, J. (2006). *Umetnost v kurikulumu vrtca*. Ljubljana: Supra.